

คำวินิจฉัยของ นายมงคล ธรรมัน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๕๔/๒๕๕๕

วันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้สั่งยุบพรรคเกษตรเสรี

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๕๕๔ ว่า พรรคเกษตรเสรี ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ กรณีจัดให้มีการประชุมใหญ่ของพรรคเพื่อการเลือกตั้งหัวหน้าพรรคการเมือง รองหัวหน้าพรรคการเมือง เลขานุการพรรคการเมือง รองเลขานุการพรรคการเมือง เหนือญัตติพรรคการเมือง โฆษกพรรคการเมือง และกรรมการบริหารอื่น กล่าวคือ พรรคเกษตรเสรีไม่ดำเนินการจัดประชุมใหญ่พรรค ให้เป็นไปตามที่ข้อบังคับพรรคและกฎหมายกำหนด ซึ่งการประชุมใหญ่พรรคไม่เป็นไปตามข้อบังคับ พรรคเกษตรเสรี พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๓๓ ที่กำหนดให้หัวหน้าพรรคแจ้งกำหนดการประชุมให้สมาชิกพรรค ทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวันโดยให้ระบุวัน เวลา สถานที่ และระเบียบวาระการประชุมให้ทราบด้วยการประชุมใหญ่พรรคประกอบด้วยสมาชิกพรรคซึ่งเป็นองค์ประชุมตามข้อ ๖๕ มีเหตุที่จะยุบพรรค เกษตรเสรี ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคเกษตรเสรีตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง โดยมีรายละเอียด ข้อเท็จจริงดังนี้

๑. นายติ นาคเกษม แจ้งเชิญโดยบอกข่าวการประชุมพรรคในตอนเช้าของวันประชุม (๓๐ มีนาคม ๒๕๕๕) ประกาศเสียงตามสายหอกระจายข่าวหมู่บ้าน เรียกชาวบ้านมาประชุมที่วัด บ้านโนน ตำบลโป่งแดง อำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา ประมาณ ๒๐๐ คน ผู้เข้าร่วมประชุม ส่วนใหญ่ไม่ใช่สมาชิกพรรค แม้ว่ามีสมาชิกพรรคบางคนได้รับเชิญแต่เป็นการเชิญเข้าร่วมอบรมสัมมนา ไม่ได้เป็นการประชุมใหญ่พรรค

๒. พรรคเกษตรเสรีได้นำเอาบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมอบรมสัมมนาของแต่ละสาขา ตามจังหวัดต่างๆ ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดปทุมธานี และจังหวัดสงขลา ซึ่งเป็นท้องที่ตั้งสาขาพรรคเกษตรเสรี ลำดับที่ ๑, ๒, ๓ และ ๔ ซึ่งข้อเท็จจริง ไม่มีการประชุมของสมาชิกสาขาพรรคมาแนบประกอบเป็นองค์ประชุมใหญ่พรรค โดยในวันดังกล่าว

นายณรงค์ศักดิ์ ต้นศีกษา หัวหน้าพรรคได้เข้าร่วมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการจัดทำบัญชีของพรรคการเมือง จัดโดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ณ โรงแรมเอเชีย กรุงเทพมหานคร เป็นเหตุให้นายทะเบียนพรรคการเมืองไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคเกษตรเสรีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๓

๓. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ได้รับหนังสือแจ้งการร้องเรียนหัวหน้าพรรคเกษตรเสรี ดังนี้

- วันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๕๕ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดปทุมธานี ได้รับคำร้องเรียนจากนางสาวขวัญฤทัย ปรีชาวัฒน์ชัย ซึ่งมีชื่อเป็นกรรมการสาขาพรรคเกษตรเสรี ร้องเรียนหัวหน้าพรรคเกษตรเสรีว่าได้แอบอ้างเอาชื่อตนเองไปเป็นสมาชิกพรรคและกรรมการสาขาพรรคเกษตรเสรี

- วันที่ ๒๘ กันยายน ๒๕๕๕ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดปทุมธานี ได้รับคำร้องเรียนจากนางสาวสุนิสา ทองอินทร์ และนางนิตยา มากทอง ซึ่งมีชื่อเป็นกรรมการสาขาพรรคเกษตรเสรี ถูกแอบอ้างชื่อเช่นเดียวกับนางสาวขวัญฤทัย ปรีชาวัฒน์ชัย

๔. นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ดำเนินการร้องทุกข์หัวหน้าพรรคเกษตรเสรีต่อพนักงานสอบสวนสถานีตำรวจนครบาลปทุมวันตามกฎหมาย พร้อมทั้งแจ้งให้บุคคลดังกล่าวทราบถึงสิทธิที่จะดำเนินการตามกฎหมายในฐานะผู้เสียหายโดยตรงอีกทางหนึ่ง

ศาลรัฐธรรมนูญได้ส่งสำเนาคำร้องให้นายณรงค์ศักดิ์ ต้นศีกษา หัวหน้าพรรคเกษตรเสรีผู้ถูกร้องทราบ และให้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในสิบห้าวัน ผู้ถูกร้องขอขยายเวลา ศาลรัฐธรรมนูญอนุญาตให้ขยายเวลาออกไปอีกสามสิบวัน แต่ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาต่อศาลภายในกำหนด

ข้อกฎหมาย

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๒๕ เมื่อนายทะเบียนได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองแล้ว การดำเนินกิจการดังต่อไปนี้ ให้พรรคการเมืองกระทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมือง

(๑) การเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง

(๒) การเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคการเมือง

(๓) การเลือกตั้งหัวหน้าพรรคการเมือง รองหัวหน้าพรรคการเมือง เลขานุการพรรคการเมือง รองเลขานุการพรรคการเมือง เภรัณูพิการพรรคการเมือง โฆษกพรรคการเมือง และกรรมการบริหารอื่น

(๔) การอื่นตามที่กำหนดในประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง

มาตรา ๒๖ ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองต้องประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้แทนของสาขาพรรคการเมือง และสมาชิก ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง

ในระหว่างที่พรรคการเมืองใดดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๕ ให้ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองนั้นประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง และสมาชิกตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง

มาตรา ๒๕ พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง
- (๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน
- (๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕
- (๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง
- (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๕ หรือ

มาตรา ๒๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียนให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดแล้ว ให้นายทะเบียนประกาศคำสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นในราชกิจจานุเบกษา

ประเด็นแรกมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยเรื่องนี้หรือไม่ เห็นว่าศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๖/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ ว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ กรณีขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๕ วรรคสอง ได้ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยเรื่องนี้

ส่วนประเด็นเรื่องยุบพรรคเกษตรเสรีนั้น เห็นว่า พรรคเกษตรเสรีมีหน้าที่จัดการประชุมใหญ่ของพรรคเพื่อเลือกตั้งหัวหน้าพรรคการเมือง รองหัวหน้าพรรค เลขานุการพรรค รองเลขานุการพรรค เภรัญญิก โฆษก และกรรมการบริหารพรรคอื่น แต่พรรคเกษตรเสรีไม่ดำเนินการจัดประชุมใหญ่พรรคให้เป็นไปตามที่ข้อบังคับพรรคและกฎหมายกำหนด ซึ่งการประชุมใหญ่พรรคตามข้อบังคับพรรคเกษตรเสรี พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๗๓ กำหนดให้หัวหน้าพรรคแจ้งกำหนดการประชุมให้สมาชิกพรรคทราบล่วงหน้า

ไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน โดยให้ระบุวัน เวลา สถานที่ และระเบียบวาระการประชุมให้ทราบด้วย และการประชุมใหญ่พรรคประกอบด้วยสมาชิกพรรคซึ่งเป็นองค์ประชุมตามข้อ ๖๕ ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่ไม่เป็นสมาชิกพรรคเกษตรเสรี และเข้าร่วมประชุมตามที่นายถิ นาคเกษม แจ้งเชิญโดยเสียงตามสายของหมู่บ้านในตอนเช้า วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๔ ถึงแม้ว่ามีสมาชิกพรรคบางคนได้รับเชิญแต่เป็นการเชิญเข้าร่วมอบรมสัมมนาไม่ได้เป็นการประชุมใหญ่พรรค และพรรคเกษตรเสรีได้นำเอาบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมอบรมสัมมนาของแต่ละสาขาซึ่งข้อเท็จจริงไม่มีการประชุมของสมาชิกสาขาพรรคมาแนบประกอบเป็นองค์ประชุมใหญ่พรรคโดยเฉพาะอย่างยิ่งในวันดังกล่าวนายณรงค์ศักดิ์ ต้นศึกษา หัวหน้าพรรคได้เข้าร่วมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเรื่องการจัดทำบัญชีของพรรคการเมือง ซึ่งจัดโดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งที่โรงแรมเอเชีย กรุงเทพมหานคร นายทะเบียนพรรคการเมืองไม่ตอบรับการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการบริหารพรรคเกษตรเสรีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๓ และหัวหน้าพรรคเกษตรเสรีไม่ได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาดังกล่าวต่อศาล ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่าพรรคเกษตรเสรีไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงมีเหตุตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) เกิดขึ้นกับพรรคเกษตรเสรีตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่จะสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าวได้

อาศัยเหตุดังวินิจฉัยมา จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคเกษตรเสรี

นายมงคล สระภู

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ